

ПАУЛ ЦЕЛАН: „НИЧИЯТА РОЗА“ (СТИХОТВОРЕНИЯ)*Превод от немски език: Ана Димова*

Издателско ателие „Аб“, 2000

PAUL CELAN: “DIE NIEMANDSROSE” (POEMS)*Translation from German: Ana Dimova*

Ab Publishing Studio, 2000

Паул Целан е един от най-значимите немскоезични поети след Втората световна война, чиято лирика е белязана от травматичните преживявания по време на Холокоста. Темата за преследването и унищожаването на евреите присъства в повечето му стихотворения, които са определяни от литературната критика като херметични, езотерични и дори като неразбираеми. Лириката му е пример за високо поетично майсторство, богата образност, символика и словотворчество, сложна метрика и ритмика. През 1947 г. Целан публикува прочутото стихотворение „Todesfuge“ (Фуга на смъртта), което и до днес е един от литературните документи на Холокоста. Важно място в богатото лирическо наследство на Целан заемат и стихосбирките „Der Sand aus den Urnen“ / „Пясъкът от урните“ (1948), „Mohn und Gedächtnis“ / „Мак и памет“ (1952), „Von Schwelle zu Schwelle“ / „От праг на праг“ (1955), „Sprachgitter“ / „Словесна решетка“ (1959), „Die Niemandsrose“ / „Ничията роза“ (1963), „Lichtzwang“ / „Светлопринуда“ (1970).

Ана Димова е изтъкнат учен-германист и преводач от немски език, професор по германско езикознание и теория на превода в Шуменския университет, хоноруван преподавател във Великотърновския, Софийския и Нов български университет.

С богатата си ерудиция и фин усет към езика и неговото многообразие проф. Димова превежда и пресътворява талантливо на български език голяма част от богатото наследство на немскоезичната култура и философия. В неин превод на български език излизат творбите на Йозеф Рот („Гробницата на капуцините“, „Легенда за светия пияница“, „Пътувания из Украйна и Русия“); Карл Краус („Кутията на Пандора“), Кристоф Рансмайр („Последният свят“), Паул Целан („Ничията роза“), Ян Асман („Културната памет“), Ханс Фалада („Всеки умира сам“), Роберт Менасе („Столицата“), Виктор Клемперер („Езикът на Третия райх“) и др.

Проф. Димова е и автор на книгите: „Импresiонизъм и превод“ (Велико Търново, 1995), „Увод в теорията на превода“ (Шумен, 2001), „Вицът като езиков и културен феномен“ (Велико Търново, 2006).

Представените стихотворения са публикувани през 2000 г. в преводната стихосбирка на Паул Целан „Ничията роза“, издадена от Издателско ателие Аб, и предоставени ни с любезното съдействие на преводачката Ана Димова.

* * *

Пръст имаше в тях и

те ровеха.

Те ровеха, ровеха, така преминаваше
техният ден, тяхната нощ. И те не славеха Бога,
който, така бяха чули, желяел всичко това,
който, така бяха чули, знаел всичко това.

Те ровеха и вече нищо не чуваха;
не помъдряха, не измислиха песен,
не си съчиниха език.

Те ровеха.

Дойде тишина, дойде и стихия,
дойдоха моретата всички.
Аз ровя, ти ровиш, и той рови – червеят,
и онова пеещо там приказва: те ровят.

О някой, о никой, о ничий, о ти:
Накъде, щом пътят беше за никъде?
О ти ровиш и аз ровя, и се заравям към теб,
и се пробужда на пръста ни пръстен.

На вино и изгубеност, на

заника на двете:

аз яздох през снега, ти чуваш ли,
аз яздох Бога надалеч – наблизно, той пя,

това бе
нашата последна езда над
хората-препятствия.
Те се прегъваха, когато
ни чуваха над себе си, те
пишеха, те
пренагаждаха нашето цвилене
на някой от
своите езици с картинки.

Твоята откъдност тази нощ.
Със слово те завърнах, ти си тук,
всичко е вярно и очакване
на вярното.

Катери се бобът пред
прозореца ни: помни
кой расте край нас и
го гледа.

Бог, прочетохме, е
само един къс и още един, разпилян:
в смъртта
на всички покосени
той пораства към себе си.

Там
ни води погледът ни,
с тази
половина
имаме допир.

Неми есенни мириси. Това

звездно цвете, непречупено, мина
между родина и бездна през
твоята памет.

Една чужда изгубеност бе
като образ насреца, ти сякаш
почти си
живял.

ПСАЛМ

Никой не ще ни замеси вече от пръст и от кал,
никой не ще ослови нашия прах.
Никой.

Благословен бъди ти, Никой.
За твое благо ние искаме
да цъфтим.
На теб
насреца.

Нищо
бяхме, сме, ще
си останем, цъфтящи:
На нищото и
ничията роза.
С тичинки душесветли,
прашец небопуст,
венец червен
от словесния пурпур, който пяхме
над, о над
тръните.